

УДК: 355.469

Ю. О. Клят*Військова академія (м. Одеса), Україна*

ВПЛИВ РІЗНОМАНІТНИХ ЧИННИКІВ НА УМОВИ УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕСАНТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПІЛЬНОЇ ПРИКОРДОННОЇ ОПЕРАЦІЇ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

У статті розкрито вплив різноманітних чинників на умови успішного функціонування десантного забезпечення підрозділів десантно-штурмових військ при проведенні спільної прикордонної операції в особливий період. Також в роботі наведені аспекти наукових досліджень, які дають змогу виявити основні принципи організації десантного забезпечення підрозділів десантно-штурмових військ при проведенні спільної прикордонної операції. Розкривається сутність потенційної бойової ефективності частин і підрозділів ДШВ.

Ключові слова: *система десантного забезпечення, прикордонна операція, особливий період.*

Постановка проблеми

Для забезпечення суверенності та недоторканості кордонів України та протидії зовнішнім загрозам з боку Російської Федерації, важливим аспектом є успішна взаємодія усіх складових суб'єктів сектору безпеки та оборони нашої держави. В умовах гібридної війни та прикриття небезпечних ділянок державного кордону України, разом з підрозділами Державної прикордонної служби України (ДПСУ) успішно діють підготовлені підрозділи десантно-штурмових військ (ДШВ) Збройних Сил України (ЗСУ) [1].

Досвід використання підрозділів ДШВ у спільних прикордонних операціях в особливий період за останні роки дає підстави стверджувати, що заходи підвищення ефективності застосування частин та підрозділів потребують суттєвого покращення.

Разом з тим, сучасні операції (бойові дії) в яких приймають участь частини і підрозділи ДШВ, вимагають від дослідників пошуку шляхів вдосконалення заходів щодо підвищення живучості означених частин та підрозділів у відповідності із новими зразками техніки та тактикою ведення бойових дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі дослідження процесу функціонування системи десантного забезпечення ДШВ в умовах ведення бойових дій здійснювалися в наукових працях таких вчених, як Липовченко В. М., Серватюк В. М., Карпенко В. В., Печорін О. М., Смаглюк І. В., Мардар О. М., Сівак А. В., Янкович В. М. та інших [2–6].

Враховуючи результати даних досліджень, досвід та специфіку спільного використання прикордонних підрозділів швидкого реагування та підрозділів ДШВ в умовах виконання оперативно-бойових завдань в межах операції Об'єднаних Сил, а також наявність проблематики у підвищенні ефективності десантного забезпечення, виникає потреба у висвітленні впливу різноманітних чинників на умови успішного функціонування десантного забезпечення в ході спільної прикордонної операції в особливий період.

Мета даної статті полягає у проведенні аналізу впливу різноманітних чинників на умови успішного функціонування десантного забезпечення підрозділів ДШВ при проведенні спільної прикордонної операції в особливий період.

Викладення основного матеріалу дослідження

Визначені нормативними та відомчими керівними документами підходи до проведення спільних операцій із прикриття державного кордону обумовлюють визначену послідовність оперативно-бойових дій та заходів.

При ускладненні обстановки на ділянці прикордонного загону охорона кордону здійснюється шляхом проведення спеціальних заходів, як правило у межах окремих або спільних з іншими військовими формуваннями прикордонних операцій.

Спеціальні заходи – це форма оперативно-службової діяльності, яка полягає у здійсненні комплексу спеціальних дій, спрямованих на боротьбу з тероризмом, організованою злочинністю, пошуку правопорушників; локалізації кризових ситуацій; забезпеченні внутрішньої і власної безпеки, виконанні інших спеціальних завдань, а також координації діяльності державних органів в інтересах охорони державного кордону.

До спеціальних заходів відноситься: пошук правопорушників, локалізація кризових ситуацій, виникнення ситуацій, пов'язаних із застосуванням зброї, та спеціальної техніки. При проведенні спеціальних заходів ООДК переходять на посилену охорону державного кордону, що передбачає збільшення щільності охорони кордону, підвищення навантаження на персонал та приведення в готовність чергових сил і резервів [7].

Кількість і состав підрозділів охорони кордону залежить від умов обстановки, у яких відбувається охорона державного кордону, вирішення поставлених завдань та інших факторів, що впливають на організаційно-штатну структуру прикордонного загону. При цьому, ефективність охорони державного кордону на його ділянці досягається оперативним реагуванням на зміни в обстановці, комбінацією патрульних дій із проведенням оперативних і режимних заходів, своєчасним маневром силами й засобами, що передбачає інтенсивне використання в охороні кордону групового озброєння і спеціальної броньованої техніки [8].

Водночас основним напрямом підвищення ефективності застосування спеціально підготовлених підрозділів ДШВ, є сукупність таких заходів, як:

- підбір особового складу;

- організація його професійної підготовки;

- оснащення підрозділів ДШВ сучасною повітрянодесантною технікою (ПДТ) і озброєнням з характеристиками, які не поступаються характеристикам озброєння агресора;

- оснащення ДШВ засобами для відновлення устаткування і військового майна при пошкодженнях в польових умовах;

- оперативне управління підрозділами технічного забезпечення повітряних десантів та десантно-штурмових дій частин і підрозділів ДШВ; інформаційне забезпечення повітряних десантів та десантно-штурмових дій частин і підрозділів;

- доцільні дії сил і засобів ДШВ і підрозділів, що здійснюють їх десантне забезпечення бойових дій в умовах розосередження у значному за розміром просторі (на місцевості), під час автономних дій в умовах відсутності чіткої лінії фронту з агресором.

Проте, більш конкретні цілеспрямовані теоретичні дослідження, присвячені розробці методичних основ і інструменту аналізу підготовки, здійснення та оцінки ефективності штурмових операцій ДШВ з урахуванням впливу десантного забезпечення на цю ефективність, в даний час представлені дуже обмеженою кількістю робіт і потребують подальшого розвитку та обґрунтування.

Розглянемо основні чинники, що впливають на якісне та ефективне десантне забезпечення підрозділів ДШВ в спільній прикордонній операції з підрозділами ДПСУ.

Умовно їх можна поділити на три основні групи (див. рис. 1).

Бойові дії підрозділів і частин ДШВ під час проведення спеціальних прикордонних операцій потребують «точкового» застосування сили, а також використання повітрянодесантної техніки і сучасного озброєння. Ці операції, як свідчить досвід та приклад сучасних локальних конфліктів, будуть проводитись на значних відстанях від своїх баз, що вимагає спеціальних чисельних показників якості їх десантного забезпечення:

- під час розосередженого десантування в районах операції;
- протягом проведення прикордонної операції;
- під час подальшої їх евакуації після виконання завдання.

При цьому необхідні відповідні стійкі засоби зв'язку підрозділів з їх пунктами бойового управління за межами прямої видимості, потрібні спеціальні індивідуальні засоби поразки противника та ефективна структура системи десантного забезпечення автономних, тактично самостійних бойових дій підрозділів які виконують бойове завдання.

Рис. 1. Основні чинники успішного функціонування десантного забезпечення підрозділів ДШВ при проведенні спільної прикордонної операції в особливий період

Для досягнення успіху операції частин і підрозділів ДШВ особливу роль, поряд з раптовістю, інтенсивністю та сміливістю дій, відіграють засоби для забезпечення живучості підрозділів, їх озброєння та засобів зв'язку, а також застосування засобів введення противника в оману.

При цьому рівень спроможності підрозділів ДШВ виконувати бойові завдання визначають показниками бойової ефективності різних варіантів дій сил і засобів:

- ймовірністю досягнення результату, який очікується;
- мінімальним збитком противнику, який очікується із завданою ймовірністю, тощо.

Показниками бойової ефективності ДШТ та озброєння частіше будуть наступні:

- ймовірність влучення у ціль;
- ймовірність ураження об'єкту;

витрати часу на здійснення зміни бойової позиції;
рівень живучості, тощо [8].

До структурних елементів бойового потенціалу частин і підрозділів ДШВ відносяться:
оснащеність сучасним озброєнням і ДШТ;

рівень оперативного, десантного і матеріально-технічного забезпечення бойових дій;

рівень бойової майстерності та практичних навиків особового складу; його морально-психологічний стан.

Висновки

Таким чином, проведений у статті аналіз впливу різноманітних чинників на умови успішного функціонування десантного забезпечення підрозділів ДШВ при проведенні спільної прикордонної операції виявив, що кожний із структурних елементів бойового потенціалу кількісно характеризується відповідними показниками, але тільки у наявності та при достатньо узгодженому сумісному застосуванні повної їх сукупності та врахування впливу, розглянутих вище, чинників можлива реалізація потенціальної бойової ефективності частин і підрозділів ДШВ, тобто можливо досягнення так званого синергетичного ефекту бойового їх застосування у складі сил прикриття державного кордону у спільних прикордонних операціях особливого періоду, коли вони діють автономно, на значній відстані від стаціонарних баз та належного матеріально-технічного забезпечення.

Перспективи подальших досліджень

Розглянутий у статті матеріал може стати підґрунтям для проведення детального наукового дослідження з удосконалення існуючих методів та розробки моделей забезпечення живучості та своєчасного відновлення повітрянодесантної техніки і озброєння підрозділів десантно-штурмових військ, підвищити їх бойову ефективність в умовах проведення спільної прикордонної операції в особливий період.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Державну прикордонну службу України» від 25.11.2018 № 661-IV. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15>
2. Липовченко В. М. Застосування аеромобільних військ в оборонних операціях / В. М. Липовченко // Труды академії : зб. наук. праць. — К. НАОУ, 1999. — № 16. — С. 21–24. Тасмно, інв. № 36457 у НУОУ
3. Сівак А. В. Альтернативний підхід до оцінки живучості зразків транспортних засобів та бойових броньованих машин / А. В. Сівак // Озброєння та військова техніка – 3(11). — 2016. — С. 30–34.
4. Серватюк В. М. Про деякі підходи розробки документів безпосереднього планування застосування високомобільних десантних військ / В. М. Серватюк, В. В. Карпенко, О. М. Печорін // Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. — № 2(60). — 3013. — С. 180–190.
5. Смаглюк І. В. Аеромобільні війська та їх функціональне призначення / І. В. Смаглюк, О. М. Мардар // Труды академії : збірник наук. праць. — К. : НАОУ, 2003. — № 48. — С. 64–67. Тасмно, інв. № 39269 у НУОУ
6. Янкович В. М. Шляхи підвищення бойових можливостей Сухопутних військ в бою і операції / В. М. Янкович // Труды університету : зб. наук. праць. — К. : НУОУ, 2013. — № 1. — С. 47–50. Тасмно, інв. № 56775 у НУОУ
7. Статут ДПСУ Частина I Прикордонний загін (проект). — Хмельницький: НАДПСУ, 2004. — стор.89-93. - інв.704, ДСК.
8. Наказ Начальника Генерального штабу від 5.12.2016 № 454 «Про введення в дію Наставови з десантного забезпечення Збройних Сил України» ДСК.

Рецензент: Дем'янчук Б.О., д.т.н., доц., завідувач кафедри авто технічного забезпечення, Військова академія (м. Одеса)

**ВЛИЯНИЕ РАЗНООБРАЗНЫХ ФАКТОРОВ НА УСЛОВИЯ УСПЕШНОГО
ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ДЕСАНТНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ ДЕСАНТНО-
ШТУРМОВЫХ ВОЙСК ПРИ ПРОВЕДЕНИИ СОВМЕСТНОЙ ПРИГРАНИЧНОЙ
ОПЕРАЦИИ В ОСОБЫЙ ПЕРИОД**

Ю.О. Клят

В статье раскрывается влияние разнообразных факторов на условия успешного функционирования десантного обеспечения подразделений десантно-штурмовых войск при проведении совместной приграничной операции в особый период. Также в работе представлены аспекты научных исследований, которые дают возможность выявить основные принципы организаций десантного обеспечения подразделений десантно-штурмовых войск при проведении совместной приграничной операции. Раскрывается сущность потенциальной боевой эффективности частей и подразделений ДШВ.

Ключевые слова: система десантного обеспечения, приграничная операция, особый период.

**INFLUENCE OF VARIOUS FACTORS ON THE CONDITIONS OF SUCCESSFUL
FUNCTIONING OF THE AIRBORNE FORCES SUPPORT DURING THE JOINT BORDER
OPERATION IN SPECIAL PERIOD**

Yu. Kliat

Deputy of the head of Military Academy, Odesa

The article reveals the influence of various factors on the conditions of successful functioning of the Airborne forces support during the joint border operation in special period. The aspects of scientific studies are also given which allow to disclose the main principles of organizing the Airborne forces support during the joint border operation in special period. The content of potential combat effectiveness of Airborne units is revealed.

Key words: airborne support system, border operation, special period